

Struktura příjemců příspěvku na péči v ČR a v Německu

■ **Text: doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.**,
proděkan pro vědu a tvůrčí činnost,
Fakulta veřejných politik Slezské
univerzity v Opavě;
Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA,
prezident APSS ČR

V řadě diskuzí o dopadech stárnutí populace na sociální služby se objevují otázky, jak přísně jsou nastavena kritéria pro stanovení míry závislosti, resp. zda jsou tato kritéria srovnatelná se systémy hodnocení důsledků nepříznivého zdravotního stavu a vyššího věku na schopnost jednotlivých osob naplňovat svoje základní denní potřeby. Pro tato porovnání je vhodné posoudit hodnotící kritéria pro přiznání příspěvku na péči především v sousedních zemích – v Německu, v Rakousku a na Slovensku.

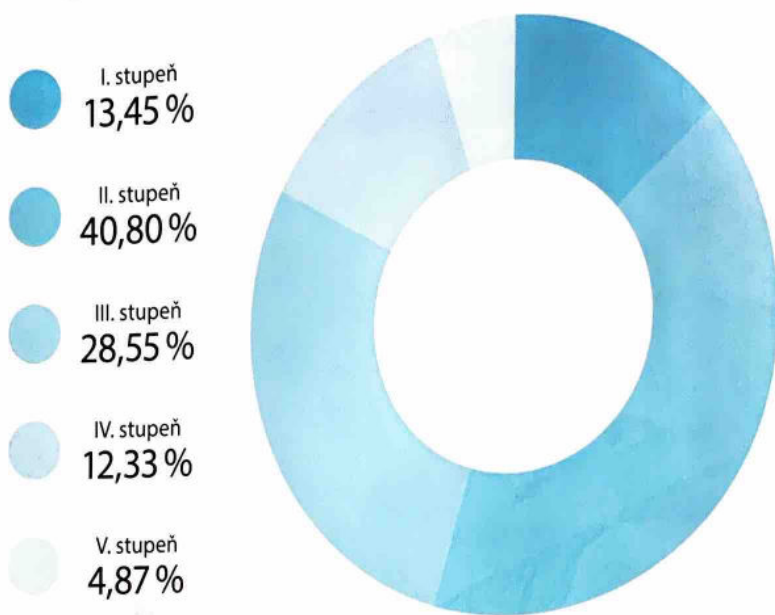
Ve všech těchto zemích jsou kritéria pro přiznání příspěvku na péči a podmínky pro jeho poskytování stanoveny odlišně. Z dřívě provedených porovnání¹ vyplývá, že zdrojem neefektivnosti systému poskytování příspěvku na péči v naší zemi je oproti všem ostatním zkoumaným zemím velmi zjednodušující škála, na které je hodnocena míra závislosti.

V tomto smyslu je inspirujícím příkladem německý systém hodnocení míry závislosti, který vstoupil v platnost v r. 2017. V tomto modelu jsou jednotlivá kritéria rozdělena do šesti modelů, které v různé míře ovlivňují stupeň potřebné péče:

- mobilita (10 %),
- kognitivní a komunikační dovednosti (15 %),
- chování a psychické problémy (15 %),
- péče o vlastní osobu (40 %),
- zvládnání zdravotně podmíněných požadavků (20 %),
- uspořádání každodenního života (15 %)².

Celkem je míra závislosti žadatele o dávku hodnocena pomocí 64 kritérií, z nichž většina je hodnocena ve 4 úrovních (schopen zcela – schopen částečně – částečně neschopen – zcela neschopen), což umožňuje podstatně přesněji než u nás stanovit skutečný rozsah potřebné péče. V r. 2021

Gráf č. 1: Struktura příjemců příspěvku na péči v Německu v r. 2021

Pramen: Pflegestatistik 2021, Statistisches Bundesamt (Destatis), 2022

pobíralo příspěvek na péči v Německu celkem 4 961 146 osob, přičemž prakticky 40 % z nich pobíralo tuto sociální dávku ve II. stupni závislosti (viz graf č. 1).

Pro mezinárodní komparaci této struktury příjemců je potřeba vycházet z relativního podílu počtu příjemců této sociální dávky v relaci k příslušné věkové skupině

Tabulka č. 1:
Podíl příjemců příspěvku na péči na počtu osob starších 65 let v Německu

	Počet příjemců příspěvku na péči	Podíl příjemců příspěvku na péči na počtu osob starších 65 let (v %)
Celkem	4 961 146	27,15
I. stupeň závislosti	667 044	3,65
II. stupeň závislosti	2 022 875	11,07
III. stupeň závislosti	1 415 552	7,75
IV. stupeň závislosti	611 160	3,34
V. stupeň závislosti	241 708	1,32

Pramen: Pflegestatistik 2021, Statistisches Bundesamt (Destatis), 2022

¹ Viz: HON, F. – PRŮŠA, L. – BAREŠ, P. Mezinárodní komparace rozsahu a struktury příjemců příspěvku na péči a podmínek pro jeho přiznání v ČR, na Slovensku, v Německu a v Rakousku. Praha: VÚPSV, 2020. ISBN 978-80-4716-396-8

² Viz: PRŮŠA, L. Nová kritéria hodnocení závislosti pro přiznání příspěvku na péči v Německu. FÓRUM sociální politiky č. 6/2017. ISSN 1802-5854

V roce 2021 žilo v České republice celkem 10 517 tis. osob, z toho osob starších 65 let bylo celkem 2 169 tis. (= 22,0 %). Příspěvek na péči tedy v naší zemi pobíralo 16,29% osob starších 65 let.

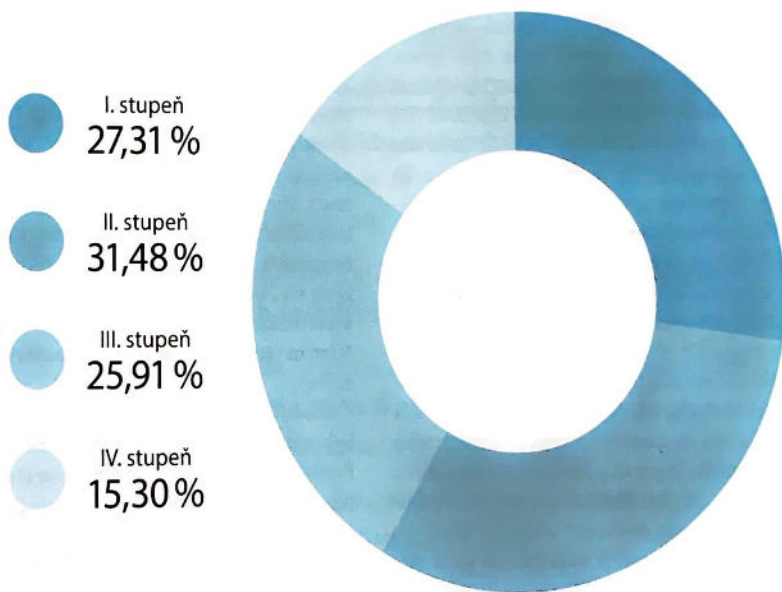
osob. Lze předpokládat, že tak jako v naší zemi naprostá většina příjemců tuto dávku pobírá v závislosti na potřebě péče z důvodu vyššího věku. V r. 2021 žilo v Německu celkem 83 155 tis. osob, z toho osob starších 65 let bylo celkem 18 272 tis. (= 22,0 %). Příspěvek na péči tedy v Německu pobíralo 27,15% osob starších 65 let (podrobněji viz tabulka č. 1).

V České republice pobíralo v r. 2021 příspěvek na péči celkem 359 604 osob, z toho cca 31,5% pobíralo tuto sociální dávku ve II. stupni závislosti (viz graf č. 2).

V roce 2021 žilo v České republice celkem 10 517 tis. osob, z toho osob starších 65 let bylo celkem 2 169 tis. (= 22,0 %). Příspěvek na péči tedy v naší zemi pobíralo 16,29% osob starších 65 let (podrobněji viz tabulka č. 2).

Z uvedených údajů vyplývá, že počet příjemců příspěvku na péči je v naší zemi v porovnání s Německem relativně nižší. Jedná se však o velmi jednoduché porovnání, které by vyžadovalo detailnější analýzu zaměřenou na porovnání počtu příjemců příspěvku na péči v jednotlivých stupních závislosti na počtu osob v užších (nejlépe pětiletých) věkových skupinách. Nicméně i toto jednoduché porovnání signalizuje některé doposud nevyřešené otázky, jejichž řešení by vyžadovalo zaměřit se na další statisticko-analytické práce. V tomto smyslu se jedná např. o otázku toho, jaký je pravděpodobný rozsah okruhu osob, které si o příspěvek na péči v I. stupni závislosti nežadají zejména vzhledem k jeho výši a s přihlédnutím k celkové době vyřizování žádosti.

Graf č. 2: **Struktura příjemců příspěvku na péči v České republice v r. 2021**

Pramen: Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2021, MPSV, 2022

Tabulka č. 2:
Podíl příjemců příspěvku na péči na počtu osob starších 65 let v České republice

	Počet příjemců příspěvku na péči	Podíl příjemců příspěvku na péči na počtu osob starších 65 let (v %)
Celkem	359 604	16,58
I. stupeň závislosti	98 212	4,53
II. stupeň závislosti	113 194	5,22
III. stupeň závislosti	93 188	4,30
IV. stupeň závislosti	55 010	2,54

Pramen: Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2021, MPSV, 2022